

Rapport fra Tornbjerg Sogn, Odense

Det liturgiske arbejde og sognets samtaleaftener

I Tornbjerg Sogn har præsterne, menighedsrådet og medlemmer af menigheden aktivt imødekommet biskoppernes opfordring til at forholde sig til liturgiens form og indhold. Kirkens gudstjenesteudvalg lagde ud med at læse om og diskutere biskoppernes liturgiske arbejde og udspil, samt orientere resten af menighedsrådet. Efterfølgende har medlemmer af menighedsrådet deltaget i temadagen "Hvem ejer gudstjenesten" arrangeret af Fyens Stifts Menighedsrådsforening den 25. februar 2019 og Midtvejskonferencen om det liturgiske arbejde den 16. januar 2021. Aktiviteterne har givet grundlag for løbende refleksioner og diskussioner i forskellige sammenhæng, og vi dedikerede et nummer af kirkebladet til temaet.

Samtaleaftener i sognet

Den aktivitet, der lokalt har været med til at engagere menigheden og gøre debatten nærværende var fire "samtaleaftener" med hver deres indhold, som vi afholdt fra januar – august 2020. Her skabte menighedsrådet en ramme for diskussioner om, hvad gudstjenesten betyder for det enkelte menneske og for kirkelivet generelt, og om der skal ændres noget i liturgien for at sikre, at gudstjenesten opleves som tidssvarende og relevant for kirkegængerne.

Datoer og temaer for samtaleaftnerne

15. januar Gudstjenesten/liturgi

19. februar Døb

11. marts Nadver

26. august Autorisation: gudstjenestens liturgi mellem fasthed og frihed

Aftnernes forløb

1. Hver samtaleaften indledtes med et oplæg på ca. 20 minutter om aftenens tema af en af vores præster. Præsentationen klædte deltagerne på til diskussionen ved at give et kort historisk og teologisk indblik i liturgiens rationale, form og sprog.

2. Efter oplægget var der 45 minutters samtale i grupper på tre over en kop kaffe. Hensigten med de små grupper var at give en tryk ramme, hvor alle kunne komme til orde. Samtalerne tog udgangspunkt i 8 – 9 spørgsmål valgt af præsterne (se eksempler nedenfor). Deltagerne talte frit fra leveren, og grupperne noterede stikord for hvert spørgsmål, mens præsterne styrede tiden.
3. Præsterne samlede op i plenum i ca. 20 minutter, hvor grupperne kort fortalte om deres respons, så at alle deltagerne hørte andres synspunkter. Præsterne samlede noterne sammen med henblik på tilbagemelding.

Eksempler på spørgsmål og svar fra de forskellige samtaleaftner:

Tema	Eksempler på samtalspørgsmål	Eksempler på svar
Gudstjeneste	<p>Er der noget, som er umisteligt ved højmessen?</p> <p>Hvordan opfatter du dig selv, når du går til gudstjeneste? Opfatter du dig selv som tilskuer eller deltager? Og hvad er forskellen?</p> <p>Hvad gør, at du føler dig velkommen/ikke føler dig velkommen ved gudstjenesten?</p>	<p>”Prædiken, musik, salmerne, velsignelsen.”</p> <p>”Vi føler os som deltagere, fordi vi synger med, siger med på trosbekendelsen og Fadervor.”</p> <p>”At man bliver set, modtaget som den, man er. Kirkekaffe. Håndtryk.”</p>
Dåb	<p>Hvad sker der i dåben? I en af de nyere salmer siges det: ”Det der sker i dåben, gør os trygge.”</p> <p>Skal der være ét fast autoriseret dåbsritual, eller skal meget lidt autoriseres, og så kan den lokale præst selv følge f.eks. tekstlæsninger og bønner? – evt. sådan, at der bliver et særskilt ritual for voksendåb?</p>	<p>”Beskyttelse, fællesskab, nådegaven.”</p> <p>”Der er tryghed i det genkendelige. Man ved, hvad man skal. Der skal ikke være særskilt voksendåb – vi bliver alle Guds børn i dåben.”</p>
Nadver	<p>Hvad betyder nadveren for dig? Tak, nærvær, syndstilgivelse, måltidsfællesskab, styrkelse af tro, eller andet?</p> <p>Hvis du skulle bestemme, hvad man skal gøre og sige i nadverritualet, så at det centrale i nadveren kommer frem, skulle noget ændres?</p>	<p>”Vi føler, vi har lært, at nadveren er syndstilgivelse. Og måske derfor kan den virke unaturlig. Styrkelse af tro og nærvær, fordi vi aktivt gør et valg.”</p> <p>”Vi vil lytte bedre efter tekst næste gang, fordi vi har fået ny viden. Fint</p>

		hvis alle kunne få den viden. Kan det synliggøres ved nadveren?"
Autorisation	Efter præstens oplæg taltes der sammen i plenum, da det var en lille gruppe deltagere.	"Værdien i det genkendelige i gudstjenesten ved fx ORDO-strukturen." "Det vil kræve et stort arbejde og teologisk forståelse, hvis det enkelte sogn skulle ændre i liturgien."

Konklusion fra vores diskussioner og samtaleaftener

Ikke overraskende findes der forskellige erfaringer og holdninger blandt menigheden, og vores diskussioner om gudstjenestelivet førte ikke til nogen helt entydig konklusion om, hvorvidt liturgien skal ændres. Dog ønsker de fleste ikke umiddelbart at ændre radikalt på gudstjenestens liturgi. På trods af den manglende konklusion har samtalerne dog været værdifulde af flere grunde. De har fået deltagerne til at forholde sig til og reflektere over gudstjenesten — det er en stor og god øvelse i sig selv. De bringer deltagerne i snak med hinanden og bidrager til en fælleskabsfølelse om gudstjenesten. Vores præster fik indblik i, hvordan menigheden oplever gudstjenesten. Og samtaleaftenerne viste, at kirken faktisk er interesseret i menighedens holdninger, hvilket nogle udtrykte deres glæde over.

I Tornbjerg Sogn kan vi genkende den "dobbeltthed" af "det bløde og det hårde," der blev fremhævet af Marie Vejrup Nielsen til Midtvejskonferencen i januar 2021. På den ene side er vores kirke loyal over for menigheden, analyserer og reflekterer over, hvem der bor i sognet, og imødekommer forskellige behov i samfundet for fx forskellige former for gudstjeneste. På den anden side yder kirken et kritisk modspil til det moderne samfund: et sted som trods alt er anderledes, er *kirke* og kan derfor noget helt særligt. Ved at holde fast i den genkendelige ugentlige højmesse og på andre tidspunkter holde familie- eller fordybelsesgudstjenester, navigerer vi imellem tradition og fornyelse.